

Broj/Број: 01/6-50-1-8-5/07
Sarajevo/Сарајево, 14.6.2007.

Z A P I S N I K

5. tematske sjednice Povjerenstva za ostvarivanje ravnopravnosti spolova, održane 14.6.2007. godine, s početkom u 11 sati

Sjednici Povjerenstva za ostvarivanje ravnopravnosti spolova (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) bili su nazočni sljedeći članovi Povjerenstva: Vinko Zorić, Jovan Todorović, Rifat Dolić, Halid Genjac, Mirjana Malić i Savo Erić.

Odsutnost sa sjednice opravdali su Jozo Križanović i Remzija Kadrić.

Sjednici je bio nazočan i tajnik Povjerenstva Davorin Semenik.

Za sjednicu je usvojen sljedeći:

Dnevni red

1. Ravnopravnost spolova i mediji/tematska sjednica.

Ad. – 1. Ravnopravnost spolova i mediji/tematska sjednica

Sjednicu je otvorio predsjedatelj Povjerenstva Vinko Zorić i upoznao nazočne sudionice i sudionike da će ova tematska sjednica imati oblik javne rasprave, te je istaknuo cilj tematske sjednice, kako su informirani u pozivu - analiza postojećeg stanja u ovome području sa stanovišta primjene Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, identificiranje uzroka i problema u primjeni Zakona u medijima, kao i zajedničko utvrđivanje mjera koje treba poduzeti radi poboljšanja stanja, uključujući i eventualne promjene u postojećoj zakonskoj regulativi.

Kazao je kako je ovo Povjerenstvo svjesno značenja koje mediji imaju u suvremenom društvu na praćenju, komentiranju i ocjenjivanju društvenih pojava, te slijedom toga i na oblikovanju društvene svijesti i odnosa prema tim pojavama, odnosima i vrijednostima. Stoga želimo procijeniti odnos medija prema pitanju ravnopravnosti spolova, ali ih i ohrabriti i potaknuti na davanje još većeg značenja promoviranju načela ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti u svim aspektima privatnog i društvenog djelovanja.

U namjeri da se čuje mišljenje prije svega onih koji se bave medijskom djelatnošću, a potom i institucija koje imaju zakonodavnu ili regulatornu ulogu u tome području ili se bave promoviranjem ljudskih prava i vrijednosti, prvenstveno ravnopravnosti spolova, na sjednicu su pozvani predstavnici:

Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Povjerenstva za promet i veze Zastupničkog doma PSBiH; Agencije za ravnopravnost spolova BiH; gender centara vlada FBiH i RS-a; BHRT-a;

Regulatorne agencija za komunikacije; Vijeća za tisak; novinskih agencija; RTRS-a; RTFBiH-a; tiskanih medija; radijskih postaja; privatnih televizijskih postaja; Helsinškog komiteta za ljudska prava u BiH; nevladinih udruga koje su aktivne po ovim pitanjima, te Fondacije Friedrich Ebert Stiftung, OESS-a i UNDP-a.

Sudionicima su podijeljeni primjerci Zakona o ravnopravnosti spolova i dokument Agencije za ravnopravnost spolova BiH pod nazivom "Nalazi i preporuke Radne skupine za medije"

Nakon predstavljanja agende za tematsku sjednicu predsjedatelj je pozvao prvu uvodničarku gđu Svetlanu Pezer iz RTVRS-a da upozna nazočne o ostvarivanju ravnopravnosti spolova u upravljačkim tijelima, o raspodjeli uredničkih dužnosti i uopće u zapošljavanju u tiskanim i elektronskim medijima u BiH, kao i u institucijama nadležnim za medije.

U uvodnom je izlaganju* gđa Pezer naglasila sljedeće činjenice vezane uz RTV RS: ravnateljica i urednica jutarnjeg programa su žene, u redakcijama kolažnih i kontakt-emisija te u zabavnom i sportskom programu polovina zaposlenih su žene, u redakciji kulturnog, znanstvenog i obrazovnog programa sve urednice su žene, a od 175 novinara njih oko 40 posto su žene.

Od 2001. televizija realizira različite emisije o tematici položaja žene u društvu, a ova je televizijska kuća prva uvela gender senzitivni jezik.

Nakon uvodnog izlaganja, za riječ se javila gđa Spomenka Krunić iz Gender centra Vlade RS koja je naglasila dobru suradnju Agencije za ravnopravnost spolova BiH i obaju entitetskih gender centara, pa tako i kada su u pitanju mediji. Zajedno su organizirali obuku o stereotipima u medijima, koja je rezultirala pokretanjem niza emisija javnih emitera. Također je govorila o naporima na uvođenju gender senzitivnog jezika u medije i o otporima koje su morali prevladati u početku.

Gospođa Ljiljana Zurovac iz Udruge "BH novinari" komentirala je brojčani odnos spolova u Povjerenstvu, te izrazila nezadovoljstvo odnosom medijskih kuća prema ovakvim sastancima koji se, ustvari, za njih i organiziraju. Činjenica je da su primjetni pomaci u tretiranju gender sadržaja, ali da ti pomaci mogu biti i brži i veći, te je u tom smislu potpora ovog parlamentarnog tijela jako značajna.

Predsjedatelj Vinko Zorić obrazložio je proceduru imenovanja parlamentarnih povjerenstava, kao i traženje Povjerenstva od klubova zastupnika da izvrše promjene u smislu imenovanja još dviju zastupnica u ovo Povjerenstvo, što bi, s obzirom na ukupni broj zastupnica u Zastupničkom domu, i bilo realno.

Klelija Balta iz UNDP-a BiH istaknula je značaj ove sjednice na provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova u medijima.

Za UNDP je veoma važno, a što je i poruka rezidentne predstavnice gđe Christine McNaby, podupiranje realiziranja milenijskih razvojnih ciljeva, te da bez istinske ravnopravnosti spolova nema ni samoodrživog razvoja bilo koje zemlje.

Također je istaknula stav UNDP-a BiH da ovakav sastav Povjerenstva, od osam muškaraca i jedne žene, uopće ne predstavlja nedostatak za njegovo uspješno funkcioniranje.

Trenutačne aktivnosti ove međunarodne organizacije u BiH jesu napor na usuglašavanju nomenklature zanimanja, kako bi se nazivi vodili u dva imenička roda. Kako zemlje u našem najbližem susjedstvu to već rade ili su pred završetkom, nema razloga da i BiH to uskoro ne učini, pa je i ova sjednica u tom smislu veliki iskorak. Stoga treba odati priznanje Povjerenstvu.

* Napomena: tiskana prezentacija je u arhivi Povjerenstva.

Za riječ se javio član Povjerenstva Halid Genjac koji je komentirao sastav Povjerenstva i izrazio osobni stav da će, ukoliko budu stvorene pretpostavke, on biti taj koga će u Povjerenstvu zamijeniti kolegica zastupnica.

Iznio je ocjenu da je javna rasprava dobro zamišljena s dvjema temama, te bi bilo dobro za sada se usredotočiti na prvu temu o zastupljenosti spolova u kolektivima medijskih kuća i institucijama zaduženim za medije, kao i u njihovim upravljačkim strukturama.

Drži potrebnim iznijeti podatke o tim činjenicama jer ako ih imamo, možemo izreći ocjene o stanju i poštivanju Zakona. U suprotnom, jedan od zaključaka s ove sjednice trebao bi biti da se ovi podaci i analize pribave za neku od sljedećih sjednica.

Dunja Mijatović iz Regulatorne agencije za komunikacije ocijenila je važnim što je parlamentarno povjerenstvo otvorilo temu na ovakav način.

Istaknula je ulogu RAK-a u izboru članova upravljačkih tijela javnih servisa, te kako su u tome dobro surađivali s gender centrima. Ishod suradnje je da je Parlamentarna skupština BiH imenovala po dva člana i dvije članice u Upravni odbor BHRT-a. Upravni odbor RTRS-a ima jednu ženu i tri muškarca, dok za FTV još nije okončano imenovanje jer nije donesen zakon. Izrazila je rezervu glede nekih podataka iz dokumenta Radne skupine za medije i naglasila kako su pitanja ravnopravnosti spolova u medijima regulirana Kodeksom o uređivanju rtv-programa, usuglašenog s Konvencijom o prekograničnoj televiziji čiji je BiH potpisnik.

Za primjer je navela reagiranja RAK-a na kršenje Kodeksa u emisiji privatne televizijske postaje, koji je završio i sudskom potvrdom kazne koju je izrekao RAK.

Statistički podaci koje ova institucija prikuplja pokazuju da se stanje u javnim servisima u ovom području poboljšava.

Ana Vuković iz Gender centra FBiH naglasila je kako uglavnom govorimo o elektronskim medijima, odnosno o javnim emiterima koji su u gender pitanjima puno dalje odmakli od pisanih medija.

Prostor pisanih medija BiH je razdijeljen i rascjepkan te to otežava praćenje njihovih programskih sadržaja. Vjerojatno radi naklade, imamo senzacionalistički pristup kada se govori o muškarcima i ženama, što rezultira verbalnim nasiljem pisanih medija. Navela je diskriminatorni primjer pisanja medija u slučaju posvojenja djeteta i ocijenila relevantne zakone nedovoljno gender senzitivnim jer dopuštaju takve slučajeve.

Na ovo je izlaganje reagirala Ljiljana Zurovac, objasnivši kako je Vijeće za tisak reagiralo povodom ovog slučaja i da je bilo još slučajeva kršenja prava djece te da Kodeks za tisak pokriva i ovo područje, ali se naravno i on krši.

Član Povjerenstva Rifat Dolić naglasio je značaj i odgovornost zakonodavne vlasti u ovom području, ali i snagu medija. Ne možemo biti zadovoljni stanjem, polazeći od činjenice da je od 42 zastupnika u Zastupničkom domu samo pet žena i da Izborni zakon BiH treba dograđivati. U Vijeću ministara BiH nemamo nijednu ministricu, te u tom smislu i potpora parlamentaraca treba biti agresivnija, ali i mediji i novinari moraju upornije promovirati ravnopravnost spolova i ukazivati na one koji ga krše. Rijetko se događa da neka zastupnica daje izjavu za medije i to treba mijenjati, naravno, u granicama profesionalnog i moralnog kodeksa.

Pozvao je sudionike da daju što više prijedloga kako unaprijediti ovo područje.

Jovan Todorović iz Povjerenstva istaknuo je zadovoljstvo ovakvim skupom i zaželio veću prisutnost pisanih medija. Ohrabrujući su podaci iz RTRS-a, a ponudio je i svoju pomoć na unapređenju rezultata koje ovaj bh. entitet pruža.

Očekivanje veće angažiranosti i prisutnosti medija iskazala je članica Povjerenstva gđa Mirjana Malić, jer su mediji ti koji kreiraju percepciju javnosti i o tome šta radi ovaj visoki dom i šta je uloga ovog Povjerenstva. Zadovoljna je zbog prigode za razmjenu mišljenja i očekivanja da će sudionici potaknuti dodane sugestije i inicijative, kako bi Povjerenstvo moglo djelovati na unapređenju stanja.

Iznijela je statističke podatke o registriranom broju glasača po spolu (žene: 49,7 % i muškarci: 50,22 %) te o sadašnjim rješenjima u Izbornom zakonu koja nisu osigurala primjerenu zastupljenost žena u zakonodavnoj, a posredno i u izvršnoj vlasti. Na posljednje izbore izašlo je 46 % žena, u odnosu na 53,79 % muškaraca.

Smatra kako žene zaslužuju daleko veću ulogu u obavljanju javnih poslova, osobito u politici, ne samo stoga što su žene već stoga što to svojim sposobnostima zaslužuju.

Nakon stanke, uvodničarka za drugu temu Ljiljana Zurovac iz Udruge "BH novinari" prezentirala je temu o zastupljenosti muškaraca i žena u medijskim sadržajima, diskriminaciju po osnovi spola, uporabi gender senzitivnog jezika u označavanju dužnosti i zvanja. * Svoju analizu je uradila na temelju monitoringa pisanih medija iz 2005.godine, sačinjenog na temelju petnaestodnevnog monitoringa pet dnevnih novina u BiH.

Konstatirala je da se žene, uglavnom, tretiraju kao prenositelji nečijeg mišljenja, a ne kao aktivni sudionici koji imaju osobni stav u događanjima. Žene se u oba slučaja pojavljuju samo u 4,4 % od 4.500 analiziranih tekstova. Uopće se ne pojavljuju u tekstovima o stranačkom životu, sigurnosti, ekologiji i poljoprivredi, a vrlo rijetko u napisima o znanosti, vanjskoj politici, demografiji i turizmu. Naglasila je i napredak tiskanih medija kada je u pitanju gender senzitivni jezik.

Prezentirala je i sadržaj usvojenih izmjena Kodeksa za tisak BiH.

Dunja Mijatović iz Regulatorne agencije za komunikacije ponudila je pomoć Povjerenstvu u smislu prezentiranja rada Agencije u ovom području i prezentiranju Kodeksa za uređivanje rtv-programa.

Član Povjerenstva Savo Erić smatra korisnim činjenice koje su danas iznesene i predlaže da članovi Povjerenstva koji su iz različitih stranaka prezentiraju prijedloge koji budu izneseni svojim strankama, radi poboljšanja stanja unutar stranaka u području ravnopravnosti spolova. Također smatra potrebnim osigurati proračunska sredstva za financiranje edukativnih projekata za mlade iz gender područja.

Glede pitanja medija, potrebno je ponovno organizirati raspravu radi analiziranja napretka, te radi osiguranja prisutnosti medijskih kuća koje se ovoga puta nisu odazvale pozivu.

Dragana Lazić, volonterka u Sektoru za odnose s javnošću Parlamentarne skupštine BiH, iznijela je mišljenje, utemeljeno na iskustvima skupova kojima je bila nazočna u inozemstvu, kako nije potrebno forsirati gender senzitivni jezik jer je to nešto što će doći vremenom.

Alma Selesković iz tuzlanskog radija "Vesta" iznijela je svoje iskustvo iz obuke novinara, jer urednici uglavnom šalju mlade novinare koji nisu u prilici realizirati naučeno. Stoga bi bilo nužno naći mehanizme za uključivanje menadžmenta medijskih kuća u educiranje o ravnopravnosti spolova.

Ljiljana Zurovac komentirala je raspravu Dragane Lazić, ne smatrajući potrebnim izmišljati nove riječi i termine, ali ljude treba podsjećati da u jezicima kojima govorimo već postoje gender senzitivni termini.

* Napomena: power point prezentacija je u arhivi Povjerenstva

Senada Čengić iz Ministarstva komunikacija i prometa BiH komentirala je činjenicu da Vijeće ministara BiH u svojem sastavu nema nijednu ženu, te da je Zakon o državnoj službi djelomice degradirajući za žene jer nije propisao postotak zastupljenosti žena, za razliku od nacionalne zastupljenosti.

Predložila je nastojati popraviti stanje zakonskim rješenjima.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedatelj je dao riječ gđi Spomenki Krunić iz Gender centra Vlade RS-a, koja je prezentirala nalaze i preporuke Radne skupine za medije*, što su je zajednički formirali Agencija za ravnopravnost spolova BiH i dva entitetska gender centra.

Prezentacijom su obuhvaćeni relevantni propisi koji reguliraju područje medija, institucije i mehanizme odgovorne za provedbu ovih propisa, kao i aktivnosti nevladinog sektora u području medija. Navedeni su najčešći oblici diskriminacije po osnovi spola u medijima, statistički podaci, pokazatelji za praćenje primjene Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, te preporuke za djelovanje, odnosno primjenu Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH.

Nakon okončanja prezentacije, gđa Krunić odgovorila je na pitanja koja se odnose na način i metodologiju prikupljanja statističkih podataka u institucijama, a za potrebe Radne skupine.

Na kraju je predsjedatelj Povjerenstva upoznao sudionike javne rasprave da će Povjerenstvo na svojoj sljedećoj sjednici usvojiti zaključke utemeljene na informacijama i saznanjima proisteklim iz javne rasprave i da će ih dostaviti svim sudionicima, kao i institucijama na koje se odnose. Zahvalio se svima na sudjelovanju i pozvao na nastavak suradnje.

Nakon što je dnevni red sjednice iscrpljen, predsjedatelj Povjerenstva završio je zasjedanje u 14,45 sati.

TAJNIK POVJERENSTVA

Davorin Semenik

PREDSJEDATELJ POVJERENSTVA

Vinko Zorić

* Napomena: power point prezentacija je u arhivi Povjerenstva.